

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. декана ФФУ
Андрій КОЦУР
« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« _____ » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
« 31 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

“Історія економічних вчень”

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність – 051 Економіка

освітньо-професійна програма – “Економіка та управління бізнесом”

Кафедра економіки та економічної теорії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	I	I	30	30	4	8	48	120	I
Заочна	I	I, II	8	4	-	-	108	120	II

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол №10 від 23.06.2023 р.

Робочу програму склала доцент кафедри економіки та економічної теорії, канд. екон. наук, доцент Оксана ШИМАНСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та економічної теорії, протокол №1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри, д-р екон. наук, професор

 Віктор КОЗІЮК

Розглянуто і схвалено на засіданні групи забезпечення спеціальності «Економіка», протокол №1 від 30.08.2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності, д-р екон. наук, професор

 Віктор КОЗІЮК

Гарант ОПП «Економіка та управління бізнесом», канд. екон. наук, доцент

 Лариса ЛЯХОВИЧ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВЧЕНЬ»

1. Опис дисципліни «Історія економічних вчень»

Дисципліна – «Історія економічних вчень»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни – обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 051 Економіка	Рік підготовки: <i>Денна</i> – 1 <i>Заочна</i> – 1 Семестр: <i>Денна</i> – 1 <i>Заочна</i> – 1, 2
Кількість змістовних модулів – 4	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна</i> – 30 год. <i>Заочна</i> – 8 год. Практичні заняття: <i>Денна</i> – 30 год. <i>Заочна</i> – 4 год.
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота: <i>Денна</i> – 48 год. <i>Заочна</i> – 108 год. Тренінг, КПЗ: <i>Денна</i> – 8 год. Індивідуальна робота: <i>Денна</i> – 4 год.
Тижневих годин – 8 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Історія економічних вчень»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Історія економічних вчень» є формування у студентів фахових компетентностей на основі структурно-цілісного усвідомлення та творчо-критичного осмислення основних наукових напрямів світової економічної теорії, їх фундаментальних методологічних засад,

теоретико-концептуальних основ, науково-дослідного апарату та науково-практичних підходів до реалізації економічної політики і регуляторних заходів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення дисципліни полягає у виявленні найбільш суттєвих положень у структурі наукового дискурсу базових наукових течій та сучасних економічних теорій, сприянні осмисленню вкладу видатних економістів-теоретиків у пізнанні економічної реальності, поглибленні знань про методи дослідження економіки і можливості їх застосування, формуванні навиків системного застосовування різноманітних методів до об'єкту дослідження з урахуванням його специфіки, підвищенні методологічної культури економічних досліджень.

У процесі засвоєння навчальної дисципліни студенти повинні отримати знання загальної логіки розвитку світової економічної теорії у її цілісності та поліструктурності, єдності та конкурентному протистоянні сучасної економічної ортодоксії (мейнстріму) та гетеродоксії, визначальних наукових парадигм, дослідних програм та їх новітніх теоретичних відгалужень.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Передумовою вивчення є базові знання з природничих та суспільних дисциплін.

2.5. Результати навчання:

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

3. Програма навчальної дисципліни «Історія економічних вчень»

Змістовий модуль 1. Докласичний етап розвитку економічної науки

Тема 1. Становлення історії економічних вчень як науки (2 год.)

Предмет історії економічних вчень та його місце в системі економічних дисциплін. Еволюція предмету, його функції, мета і завдання.

Теоретико-методологічні засади історії економічних вчень. Науково-організаційні форми та моделі економічних досліджень. Наукові підходи до періодизації історії економічних вчень. Сучасний стан світового теоретико-економічного наукового знання.

Література: 1-11.

Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій (2 год.)

Економічна думка цивілізацій Стародавнього Сходу: Єгипту, Месопотамії, Індії, Китаю.

Антична економічна думка. Економічні погляди старогрецьких філософів. Економічна думка Стародавнього Риму.

Економічна думка цивілізацій Середньовіччя. Економічні ідеї раннього, класичного та пізнього Середньовіччя.

Меркантилізм. Історико-економічні передумови виникнення та теоретико-методологічні особливості меркантилізму. Економічні ідеї раннього і пізнього меркантилізму.

Література: 1-11.

Змістовий модуль 2. Класичний етап розвитку економічної науки

Тема 3. Класична школа політичної економії (4 год.)

Історичні передумови виникнення та етапи еволюції класичної політичної економії. Економічне вчення фізіократів. Прогресивне значення і обмеженість вчення фізіократів. Класичні школи в Англії та Франції.

А. Сміт як фундатор економічної науки.

Еволюція класичної політичної економії в ХІХ ст. в Англії, Франції та США.

Література: 1-11.

Змістовий модуль 3. Неокласичний етап розвитку економічної науки

Тема 4. Неокласична економічна теорія (4 год.)

Теоретико-методологічні засади маржиналізму і неокласичної економічної теорії. Основні ідеї попередників маржиналізму.

Австрійська школа політичної економії. Теорія граничної корисності.

Математична школа в економічній теорії. Теорія часткової та загальної рівноваги.

Зародження неокласичної теорії в економічному вченні «кембриджської» економічної школи.

Розвиток маржиналізму в теоріях «американської» школи граничної продуктивності.

Література: 1-11.

Змістовий модуль 4. Посткласичний етап розвитку економічної науки

Тема 5. Кейнсіанство як альтернатива неокласичній традиції (4 год.)

Історичні передумови виникнення кейнсіанства. Основні методологічні принципи кейнсіанства. Економічне вчення Дж. М. Кейнса.

Неокейнсіанство та його особливості. Кейнсіансько-неокласичний синтез. Посткейнсіанство. Нове кейнсіанство та новий неокласичний синтез.

Література: 1-11.

Тема 6. Інституціоналізм (4 год.)

Зародження і етапи розвитку інституціонального напрямку економічної думки. Ранній інституціоналізм. Соціально-психологічний (технологічний) інституціоналізм. Соціально-правовий інституціоналізм. Кон'юнктурно-статистичний або емпіричний інституціоналізм.

Література: 1-11.

Тема 7. Сучасний теоретичний мейнстрім (6 год.)

Монетаризм як практичне продовження неокласичної теорії. Теорія раціональних очікувань. Шоки пропозиції. Неінституціоналізм. Предмет дослідження, методологічні особливості, основні принципи і теорії.

Інституціональні дослідження другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст.: теорії індустріалізму та постіндустріалізму.

Теорії галузевих ринків, теорія економічних механізмів, теорії контрактів.

Література: 1-11.

Тема 8. Економічна нобелелогія (4 год.)

Наукові досягнення нобелівських лауреатів з економіки. Роль нобелізнавства в розвитку теоретичного економічного знання.

Література: 12.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Історія економічних вчень»

Денна форма навчання

Теми курсу	Кількість годин					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	
<i>Змістовий модуль 1. Докласичний етап розвитку економічної науки</i>						
Тема 1. Становлення історії економічних вчень як науки	2	2	–	2	6	Усне опитування, тести
Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій	2	2	1		6	Усне опитування, тести
<i>Змістовий модуль 2. Класичний етап розвитку економічної науки</i>						
Тема 3. Класична школа	4	4	–	1	6	Усне

політичної економії						опитування, тести
<i>Змістовий модуль 3. Неокласичний етап розвитку економічної науки</i>						
Тема 4. Неокласична економічна теорія	4	4	–	1	6	Усне опитування, тести
<i>Змістовий модуль 4. Посткласичний етап розвитку економічної науки</i>						
Тема 5. Кейнсіанство як альтернатива неокласичній традиції	4	4	1	2	6	Усне опитування, тести
Тема 6. Інституціоналізм	4	4	1		6	Усне опитування, тести
Тема 7. Сучасний теоретичний мейнстрім	6	6	1	2	6	Усне опитування, тести
Тема 8. Економічна нобелелогія	4	4	–		6	Усне опитування, тести
Разом	30	30	4	8	48	

Заочна форма навчання

Теми курсу	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Докласичний етап розвитку економічної науки</i>			
Тема 1. Становлення історії економічних вчень як науки	2	1	10
Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій			12
<i>Змістовий модуль 2. Класичний етап розвитку економічної науки</i>			
Тема 3. Класична школа політичної економії	1	0,5	14
<i>Змістовий модуль 3. Неокласичний етап розвитку економічної науки</i>			
Тема 4. Неокласична економічна теорія	1	0,5	14
<i>Змістовий модуль 4. Посткласичний етап розвитку економічної науки</i>			

Тема 5. Кейнсіанство як альтернатива неокласичній традиції	2	1	16
Тема 6. Інституціоналізм			16
Тема 7. Сучасний теоретичний мейнстрім	2	1	14
Тема 8. Економічна нобелелогія			12
Разом	8	4	108

5. Тематика практичних занять з дисципліни

«Історія економічних вчень»

Денна форма навчання

(30 год.)

Практичне заняття 1

Тема: Становлення історії економічних вчень як науки

Мета: сформулювати уявлення студентів про предмет історії економічних вчень та її функції у процесі еволюційного розвитку суспільства. Опрацювати основні тенденції розвитку світової економічної думки, наукові підходи до періодизації, сучасний стан світового теоретико-економічного наукового знання.

Питання для обговорення:

1. Предмет історії економічних вчень та його місце в системі економічних дисциплін. Завдання і функції курсу.

2. Методи наукових економічних досліджень.

3. Наукові підходи до періодизації історії економічних вчень.

4. Сучасний стан світового теоретико-економічного наукового знання.

Література: 1-11.

Практичне заняття 2

Тема: Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій

Мета: дослідити еволюцію економічної думки від Стародавнього Сходу до економічної думки Середньовіччя. Ознайомити із першою концепцією доринкової економічної теорії – меркантилізмом. Вказати на значимість ідей меркантилізму та їх вплив на подальший розвиток економічної науки.

Питання для обговорення:

1. Матеріальні передумови виникнення і розвитку економічної думки в країнах Стародавнього Сходу: Єгипту, Месопотамії, Індії, Китаю.

2. Економічна думка античного світу. Економічні погляди старогрецьких філософів: Ксенофонта, Платона, Арістотеля. Економічна думка Стародавнього Риму.

3. Особливості економічної думки доби феодалізму. Економічна думка цивілізацій Середньовіччя: раннього, класичного та пізнього.

4. Меркантилізм. Історико-економічні передумови виникнення та теоретико-методологічні особливості меркантилізму. Економічні ідеї раннього і пізнього меркантилізму.

Література: 1-11.

Практичне заняття 3

Тема: Класична школа політичної економії

Мета: обґрунтувати характерні особливості появи класичної політичної економії в Англії і Франції. Визначити сутність поглядів представників школи фізіократів, вказати на їх прогресивність і обмеженість. Сформувати знання про А. Сміта як фундатора економічної науки. Визначити історичні передумови трансформації класичної політичної економії у ХІХ ст.

Питання для обговорення:

1. Історичні передумови виникнення та етапи еволюції класичної політичної економії.
2. Започаткування класичної школи в Англії і Франції.
3. Економічна теорія фізіократів у Франції. Прогресивне значення і обмеженість вчення фізіократів.
4. Економічне вчення Адама Сміта. Особливості методології А. Сміта. Економічні погляди А. Сміта на сутність і джерела багатства. Теорії вартості, капіталу і доходів.

Література: 1-11.

Практичне заняття 4

Тема: Класична школа політичної економії

Мета: дослідити еволюцію розвитку класичної політичної економії в ХІХ ст. в Англії, Франції та США. Визначити сутність поглядів Д. Рікардо, Т. Мальтуса, Н. Сеніора, та Ж. Б. Сея. Обґрунтувати концепцію «гармонії інтересів» Г. Ч. Кері. Визначити сутність критичного напрямку політичної економії.

Питання для обговорення:

1. Еволюція класичної політичної економії у ХІХ ст. в Англії. Наукова спадщина Д. Рікардо. Економічне вчення Т. Мальтуса. Економічні погляди Н. Сеніора.
2. Еволюція класичної політичної економії у Франції. Економічне вчення Ж.Б. Сея.
3. Економічна теорія в США. Концепція «гармонії інтересів» Г. Ч. Кері.
4. Критичний напрям політичної економії. Економічні погляди Дж. С. Мілля. Економічний романтизм С. Сісмонді. Економічні ідеї П. Ж. Прудона.

Література: 1-11.

Практичне заняття 5

Тема: Неокласична економічна теорія

Мета: сформувати знання про становлення неокласичної традиції в економічній теорії. З'ясувати суть маржиналізму, охарактеризувати етапи маржинальної революції. Вказати на особливості Австрійської школи граничної корисності, кембриджської та американської школи. Обґрунтувати значимість математичної школи в економічній теорії.

Питання для обговорення:

1. Історичні передумови виникнення, зміст та етапи маржинальної революції.

2. Основні ідеї попередників маржиналізму. Дослідження граничної корисності. «Закони Госсена».

3. «Австрійська» школа граничної корисності. К. Менгер – засновник австрійської школи. Психологічна теорія процента. «Закон Візера».

4. Математична школа в економічній теорії. Англійський варіант теорії граничної корисності В. Джевонса. Теорія загальної економічної рівноваги Л. Вальраса.

Література: 1-11.

Практичне заняття 6

Тема: Неокласична економічна теорія

Мета: визначити передумови виникнення неокласичної теорії. Здійснити аналіз розвитку маржиналізму в теоріях «американської» школи граничної продуктивності. Визначити зміст основних ідей А. Маршалла, А. Пігу, Дж. Б. Кларка та В. Парето. Розкрити зміст «оптимуму Парето».

Питання для обговорення:

1. Зародження неокласичної теорії («економікс») в економічному вченні «кембриджської» економічної школи та її фундатора А. Маршалла.

2. А. Пігу – засновник економічної теорії добробуту.

3. Розвиток маржиналізму в теоріях «американської» школи граничної продуктивності та її засновника Дж. Б. Кларка.

4. Розвиток неокласичної теорії в побудові «математичної» школи маржиналізму. Теорії В. Парето. «Оптимум Парето».

Література: 1-11.

Практичне заняття 7

Тема: Кейнсіанство як альтернатива неокласичній традиції

Мета: обґрунтувати домінантне становище кейнсіанства в 50-60-х рр. ХХ ст., фактори критичного аналізу та нового піднесення в кінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. Порівняти стару і нову парадигми кейнсіанської теорії.

Питання для обговорення:

1. Історичні передумови виникнення кейнсіанства. Основні методологічні принципи кейнсіанства.

2. Економічне вчення Дж. М. Кейнса.

3. Етапи еволюції кейнсіанського напрямку. Неокейнсіанство та його особливості.

Література: 1-11.

Практичне заняття 8

Тема: Кейнсіанство як альтернатива неокласичній традиції

Мета: визначити передумови виникнення та зміст посткейнсіанства. Охарактеризувати сутність монетарного посткейнсіанства. Розкрити зміст нового кейнсіанства та здійснити його порівняльний аналіз із новою класичною макроекономікою.

Питання для обговорення:

1. Кейнсіансько-неокласичний синтез як доктрина державного регулювання економіки.
2. Витоки, методологія та зміст посткейнсіанства. Монетарне посткейнсіанство.
3. Нове кейнсіанство, його відмінності від нової класичної макроекономіки.

Література: 1-11.

Практичне заняття 9

Тема: Інституціоналізм

Мета: з'ясувати основні характеристики інституціоналізму як напрямку економічної думки та відмінності від неокласичної та кейнсіанської парадигм, розкрити зміст соціально-психологічного інституціоналізму Т. Веблена та соціально-правового інституціоналізму Дж. Коммонса.

Питання для обговорення:

1. Зародження і етапи розвитку інституціонального напрямку економічної думки.
2. Соціально-психологічний (технологічний) інституціоналізм Т. Веблена.
3. Соціально-правовий інституціоналізм Дж. Коммонса.

Література: 1-11.

Практичне заняття 10

Тема: Інституціоналізм

Мета: розкрити зміст та основні передумови виникнення позитивного американського інституціоналізму та «соціальної» школи інституціоналізму. Визначити особливості англійського інституціоналізму Дж. Гобсона. Обґрунтувати інституціональні теорії Й. Шумпетера.

Питання для обговорення:

1. Кон'юнктурно-статистичний або емпіричний інституціоналізм В. Мітчелла. «Соціальна» школа інституціоналізму.
2. Особливості англійського інституціоналізму Дж. Гобсона.
3. Інституціональні теорії Й. Шумпетера.

Література: 1-11.

Практичне заняття 11

Тема: Сучасний теоретичний мейнстрім

Мета: розкрити процес посилення взаємовпливів методологічних і теоретичних досягнень різних напрямів теоретичного економічного знання, зростання значення неекономічних ідей в економічній теорії.

Питання для обговорення:

1. Сучасний класичний інституціоналізм як продовження старого традиційного інституціоналізму: предмет дослідження, методологія, засадничі теоретичні позиції.

2. Монетаризм як практичне продовження неокласичної теорії.

3. Теорія «раціональних очікувань» (Р. Лукас).

Література: 1-11.

Практичне заняття 12

Тема: Сучасний теоретичний мейнстрім

Мета: здійснити аналіз теорії «економіки пропозиції» та шоків пропозиції. Розкрити зміст та охарактеризувати особливості розвитку неоінституціоналізму. Здійснити аналіз теорій індустріалізму та постіндустріалізму як інституціональних досліджень другої половини ХХ ст. – поч. ХХІ ст.

Питання для обговорення:

1. Теорія «економіки пропозиції». Шоки пропозиції.

2. Неоінституціоналізм. Предмет дослідження, методологічні особливості, основні принципи і теорії.

3. Інституціональні дослідження другої половини ХХ ст. – поч. ХХІ ст.: теорії індустріалізму та постіндустріалізму.

Література: 1-11.

Практичне заняття 13

Тема: Сучасний теоретичний мейнстрім

Мета: визначити зміст та здійснити аналіз теорії галузевих ринків, теорії економічних механізмів та теорії контрактів.

Питання для обговорення:

1. Теорія галузевих ринків.

2. Теорія економічних механізмів.

3. Теорія контрактів або агентських відносин.

Література: 1-11.

Практичне заняття 14

Тема: Економічна нобелелогія

Мета: сформувати знання про наукові досягнення Нобелівських лауреатів з економіки.

Завдання: Підготувати повідомлення про досягнення Нобелівських лауреатів з економіки за 2014-2017 рр.

1. Жан Тіроль (Франція) – Нобелівський лауреат за дослідження ринкової влади та регулювання.

2. Ангус Дітон (США) – Нобелівський лауреат за аналіз споживання, бідності та добробуту.

3. Олівер Гарт (Велика Британія), Бенгт Гольмстрем (Фінляндія) – Нобелівські лауреати за їх внесок у розвиток теорії контрактів.

4. Річард Тейлер (США) – Нобелівський лауреат за внесок до поведінкової економіки.

Література: 12.

Практичне заняття 15

Тема: Економічна нобелелогія

Мета: сформувати знання про наукові досягнення Нобелівських лауреатів з економіки.

Завдання: Підготувати повідомлення про досягнення Нобелівських лауреатів з економіки за 2017-2019 рр.

1. Вільям Нордгауз (США) – Нобелівський лауреат за дослідження впливу кліматичних змін при довгостроковому макроекономічному аналізі.

2. Пол Ромер (США) – Нобелівський лауреат за дослідження впливу технологічних інновацій при довгостроковому аналізі.

3. Абхіджит Банерджі (США), Естер Дюфло (Франція) та Майкл Кремер (США) – Нобелівські лауреати за експериментальний підхід до боротьби з бідністю.

Література: 12.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ:

1. Проаналізуйте еволюцію предмету історії економічних вчень, охарактеризуйте її функції, мету і завдання.

2. Охарактеризуйте спільні риси, притаманні економічній думці Стародавнього Сходу: Єгипту, Месопотамії, Індії, Китаю.

3. Особливості формування економічних поглядів античного світу і Стародавнього Риму: спільні риси і відмінності.

4. Особливості економічної думки Європейського Середньовіччя.

5. Проаналізуйте економічні погляди Томи Аквінського та каноністів.

6. Розкрийте основні економічні ідеї, які знайшли відображення у «Руській Правді».

7. У чому виявилась своєрідність теоретико-методологічних засад меркантилістської доктрини?

8. Здійсніть порівняльний аналіз економічних поглядів раних та пізніх меркантилістів.
9. Проаналізуйте трактування меркантилістами сутності національного багатства, природи грошей та обміну.
10. Розкрийте сутність політики протекціонізму, яку відстоювали меркантилісти. Сьогодення протекціонізму.
11. Оцінка меркантилізму та його вплив на подальший розвиток економічної науки.
12. Охарактеризуйте історичні передумови виникнення класичної політичної економії.
13. Проаналізуйте методологію класиків та методологічні підходи меркантилістів.
14. Аналіз економічних поглядів В. Петті та П. Буагільбера: спільність та відмінність рис.
15. Вкажіть на нові економічні категорії, впроваджені у науковий внесок на першому етапі еволюції класичної політичної економії.
16. Охарактеризуйте основні положення вчення фізіократів. Прогресивне значення і обмеженість.
17. Аналіз особливості методології економічних досліджень А. Сміта порівняно з попередниками.
18. Розкрийте сутність концепцій «економічної людини» та «невидимої руки ринку» А. Сміта. У чому, на думку А. Сміта, полягають роль та функції держави в ринковій економіці?
19. Проаналізуйте теорію вартості А. Сміта.
20. Вплив вчення А. Сміта на еволюцію економічної думки.
21. Аналіз причин трансформації класичної політичної економії у першій половині ХІХ ст.
22. Чим відрізняються економічні погляди А. Сміта та Д. Рікардо?
23. Теорія народонаселення Т. Мальтуса. Аргументи за і проти.
24. Своєрідність розвитку класичної політичної економії в США.
25. Трактування Ж.Б. Сея предмету і методології економічної науки.
26. Розкрийте основні положення теорії «гармонії інтересів» Ф. Бастіа та Г.Ч. Кері.
27. Оцінка внеску Дж. С. Мілля в економічну науку.
28. Економічні ідеї соціальних утопій А. Сенсिमона, Ш. Фур'є, Р. Оуена, Ф. Лассалю.
29. Суть та основні етапи маржинальної революції в економічній теорії.
30. Порівняйте теоретико-методологічні засади класичної політичної економії та маржиналізму.
31. Охарактеризуйте основні ідеї попередників маржиналізму.
32. Сучасна значимість теоретико-методологічних здобутків австрійської школи.
33. Розвиток ідей маржиналізму в дослідженнях українських вчених.

34. Теоретико-методологічні особливості неокласичного напрямку економічної думки.
35. Сутність «маршалківської революції» в економічній теорії.
36. Теоретичні здобутки неокласичної економіки. Теорії економічного добробуту.
37. Неокласичні теорії економічної динаміки та економічного зростання (Дж. Б. Кларк).
38. Становлення математичної школи в економічній теорії. Теорія часткової та загальної рівноваги.
39. Охарактеризуйте внесок економістів Лозанської школи у розвиток економічної науки.
40. «Кейнсіанська революція» в економічній теорії. Вчення Дж. М. Кейнса.
41. Кейнсіанські моделі економічного зростання. Кейнсіанська теорія циклічних коливань і антициклічної політики.
42. Кейнсіансько-неокласичний синтез як доктрина державного регулювання економіки.
43. Посткейнсіанство і проблеми невизначеності та нестабільності економічної системи.
44. Нове кейнсіанство, пріоритети теоретичного аналізу та макроекономічної політики. Відмінності від нової класичної макроекономіки.
45. Інституціоналізм. Аналіз історичних факторів, що обумовили виникнення інституціонального напрямку.
46. Ранній інституціоналізм. Характеристика течій в межах американського, традиційного інституціоналізму. Їх спільні та наукові особливості.
47. Аргументація соціально-психологічного інституціоналізму Т. Веблена.
48. Економіко-правовий підхід в інституціоналізмі Дж. Коммоса. Розкрийте зміст його теорій угод.
49. Науковий внесок досліджень В. Мітчелла.
50. Охарактеризуйте напрями еволюції інституціоналізму в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
51. Порівняйте методологію та проблематику дослідження раннього інституціоналізму та неоінституціоналізму.
52. Неоінституціоналізм – неокласична інституціональна економічна теорія. Предмет дослідження, методологічні особливості, основні принципи і теорії.
53. Порівняльний аналіз кейнсіанських та інституціональних макроекономічних програм регулювання економіки: вибір пріоритетів, цілей і механізмів.
54. Монетаризм як практичне продовження неокласичної теорії.
55. У чому полягає теоретична спорідненість макроекономічних теорій монетаризму, економіки пропозиції та раціональних очікувань?
56. Теорії індустріалізму та постіндустріалізму: принципи та суттєві риси.
57. Теорії галузевих ринків – «продукт» Гарвардської і Чиказької школи. Сучасний етап розвитку.

58. Економічні погляди М. Кастельса як провідного теоретика інформаційної ери.

7. Самостійна робота

1. Еволюція предмету, функції і завдання історії економічних вчень. Взаємозв'язок розвитку цивілізаційної культури та економічної думки.

2. Фізіократія – французький варіант класики: принципи та історичні значення.

3. Теорії вартості, капіталу і доходів А. Сміта.

4. Історичний напрям в економічній думці та його еволюція.

5. Рікардіанська економічна школа. Період її занепаду. Критика рікардіанства.

6. Економічні ідеї утопічного соціалізму К.А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є та Р. Оукена.

7. Соціалістичні ідеї. Маркизм. Неомарксизм.

8. Передумови виникнення та методологічні особливості історичної школи. Обмеженість історичної школи для розвитку політичної економії.

9. Докласичний період розвитку економічної думки. Становлення економічної теорії як частини моральної філософії.

10. Класична політична економія і неокласична теорія – теоретичні системи ринкової економіки вільної конкуренції.

11. «Маржинальна наукова революція» в економічній теорії.

12. Розвиток ідей австрійської школи граничної корисності (К. Менгер, Ю. Ф. Візер і Е. Бем-Баверк).

13. Американська економічна школа граничної продуктивності.

14. Становлення математичної школи в економічній теорії. Економічні погляди В.С. Джевонса.

15. Виникнення неокласичного напрямку у вченні А. Маршалла.

16. Теоретичні здобутки неокласичної економіки. Розвиток теорій економічної рівноваги, корисності, обміну та неокласичної монетарної. Теорії ринку і підприємництва.

17. Неокласичні теорії економічної динаміки та економічного зростання

18. Неоліберальний вимір неокласичної теорії: формування, сутність та методологічні основи неолібералізму.

19. Економічне вчення Дж. М. Кейнса та його значення для сучасної економічної науки.

20. Некейнсіанські моделі економічного зростання і циклічного розвитку.

21. Сучасні неокласичні моделі економічного зростання і рівноваги.

22. Монетаризм 1990-2000 рр.: пошуки ідентичності.

23. Традиційний і сучасний історичні періоди розвитку інституціоналізму.

24. Американський інституціоналізм кінця XIX – 40-х років XX ст.: основні теоретичні напрями і методологічний інструментарій.

25. Інституціональні дослідження нової хвилі кінця 40-х – 70-х рр. XX ст.: теорії індустріалізму та постіндустріалізму.

26. Неоінституціоналізм Р. Коуза і Дж. К. Гелбрейта.
27. «Нова класична» економічна теорія. Теорії «раціональних очікувань» і «економіки пропозиції».
28. Концепція «кейнсіансько-неокласичного синтезу» Пола Самуельсона як спроба об'єднання неокласичної теорії і кейнсіанства.
29. Передумови виникнення і сутність сучасних неоконсервативних економічних ідей.
30. Соціально-правовий інституціоналізм Дж. Коммонса.
31. Кон'юнктурно-статистичний або емпіричний інституціоналізм В. Мітчелла.
32. Соціально-інституціональні технократичні концепції.
33. Теорія суспільного вибору. Джеймс Б'юкенен.
34. Теорія прав власності та транзакційних витрат Р. Коуза.
35. Макроаналіз за допомогою інструментів інституціональних досліджень.
36. Зростання значення неекономічних ідей в економічній теорії.
37. Нова економіка як економіка знань. Економічні погляди М. Кастельса.
38. Неоавстрійська школа.
39. Еволюційна економічна теорія. Сучасний економічний еволюціонізм. Еволюційна теорія Р. Нельсона і С. Уінтера.
40. Розвиток поведінкової економічної теорії.
41. Основи експериментальної економіки.

8. Тренінг з дисципліни (4 год.)

Тренінг з дисципліни «Історія економічних вчень» проводиться з метою показати студентам взаємозв'язок теоретичного матеріалу з реальною дійсністю та виробити в них навички практичного застосування здобутих знань з історії економічних вчень.

№ з/п	Тематика	К-сть годин
1.	Зробіть порівняльний аналіз основних теоретичних здобутків та інструментів державного регулювання запропонованих кейнсіанцями і монетаристами. Результати досліджень оформити у вигляді аналітичної записки	2
2.	Зробити кореляцію історії розвитку світової економічної думки і реальних економічних процесів за період 2000-2022 рр. Як співвідносяться реальна теорія і реальна політика? Результати досліджень оформити у вигляді аналітичної записки	2
Разом		4

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Історія економічних вчень» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- тести;
- поточне опитування;
- залікові модульні опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації виконаних завдань;
- оцінювання результатів КППЗ;
- контрольні роботи за двома змістовими модулями;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Історія економічних вчень” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20 %	20 %	20 %	40 %
1. Опитування під час заняття (теми 1-4 по 10 балів) = 40 балів. 2. Письмова робота = 60 балів.	1. Опитування під час практичних занять (теми 5-8 по 10 балів) = 40 балів. 2. Письмова робота = 60 балів	1. Активна участь у тренінгах = 10 балів. 2. Написання КППЗ = 70 балів. 3. Захист КППЗ = 20 балів	1. Відповідь на два запитання, кожне з яких = 50 балів, а у підсумку = 100 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	<p>Мультимедійний проектор EpsonEB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019. Ремонт не потребує.</p> <p>Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1 шт.)</p> <p>Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students.</p> <p>Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).</p>	1 – 8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку XX ст.: навч. посіб. / В. В. Козюк [та ін.]; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. К. : Знання, 2011.
2. Історія економіки та економічної думки: XX – початок XXI ст.: навч. посіб. / В. В. Козюк [та ін.]; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. К. : Знання, 2011.
3. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г. П. Пасемко, Л. Г. Бага, Г. Є. Беседіна та ін. Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
4. Історія економіки та економічної думки : підручник / В. В.Козюк, Л. А.Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.]; за ред. В. В.Козюка, Л.А.Родіонової. Тернопіль: ТНЕУ, 2015.
5. Лісовицький В. Історія економічних вчень. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 240 с.
6. Мацелюх Н. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навчальний посібник / Н. Мацелюх, І. Максименко, В. Мартиненко, М. Телищук, М. Корж, В. Нікончук, Т. Рябокінь, М. Скорик. К. : Центр учбової літератури, 2021. 226 с.
7. Мацелюх Н. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Посібник. К. : Центр учбової літератури, 2021. 382 с.
8. Тарасевич В. М. Історія економічних вчень: Підручник / В. М. Тарасевич. К.: ЦУЛ, 2019. 352 с.
9. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир : Житомирська політехніка, 2020. 144 с.
10. Шевченко О. Історія економіки та економічної думки. Сучасні економічні теорії. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.

11. J. Barber, W. A History of Economic Thought: *Open Road Integrated Media*, 2022. 316 p.
12. All prizes in economic sciences. URL: <https://www.nobelprize.org>

Internet-ресурси (бази даних, інформаційно-довідкові та пошукові системи)

Установа, організація, дослідницький центр	Адреса Веб-сайту
Economic History Society	https://ehs.org.uk/society/resources/online-resources/
The History of Economic Thought Website	https://www.hetwebsite.net/het/links.htm